T001 A HÀM I 20-Kinh Thập Thượng

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

267 KINH THẬP THƯỢNG – TRƯỜNG A HÀM I “Laïi nöõa, coù taùm thaønh phaùp, taùm tu phaùp, taùm giaùc phaùp, taùm dieät phaùp, taùm thoái phaùp, taùm taêng phaùp, taùm nan giaûi phaùp, taùm sanh phaùp, taùm tri phaùp, taùm chöùng phaùp. “Theá naøo laø taùm thaønh phaùp? Ñoù laù taùm nhaân duyeân khieán cho chöa sôû ñaéc phaïm haïnh nhöng coù theå sôû ñaéc trí1 vaø neáu ñaõ sôû ñaéc phaïm haïnh thì trí taêng tröôûng. Nhöõng gì laø taùm? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo soáng nöông töïa Theá Toân, hoaëc nöông töïa sö tröôûng, hoaëc nöông töïa ngöôøi phaïm haïnh coù trí tueä, sanh taâm taøm quyù, coù aùi, coù kính. Ñoù laø nhaân duyeân thöù nhaát, chöa chöùng ñaéùc phaïm haïnh nhöng chöùng ñaéc trí; ñaõ chöùng ñaéc phaïm haïnh thì trí taêng gia. Laïi nöõa, soáng nöông töïa Theá Toân, tuøy thôøi maø thöa hoûi: ‘Phaùp naøy coù yù nghóa gì? Daãn ñeán ñaâu?’ Khi aáy caùc toân tröôûng lieàn môû baøy cho nghóa lyù thaäm thaâm. Ñoù laø nhaân duyeân thöù hai. Sau khi nghe phaùp thaân taâm an laïc, an tónh. Ñoù laø nhaân duyeân thöù ba. Sau khi ñaõ ñöôïc an laïc, an tónh, seõ khoâng luaän baøn nhöõng taïp luaän laøm chöôùng ngaïi ñaïo. Vò aáy ñeán giöõa ñaïi chuùng hoaëc töï mình thuyeát phaùp, hoaëc thænh ngöôøi khaùc thuyeát, maø vaãn khoâng boû söï im laëng cuûa Hieàn thaùnh. Ñoù laø nhaân duyeân thöù tö. Ña vaên, quaûng baùc, ghi nhôù khoâng queân caùc phaùp thaâm aùo, hay kheùo ôû khoaûng ñaàu, khoaûng giöõa vaø khoaûng cuoái, coù nghóa coù vò, chaân thaät, ñaày ñuû phaïm haïnh. Sau khi nghe thì ghi nhôù trong loøng, kieán giaûi khoâng lay ñoäng2. Ñoù laø nhaân duyeân thöù naêm. Tu taäp tinh caàn, dieät aùc taêng thieän, gaéng söùc thöïc haønh khoâng boû phaùp aáy. Ñoù laø nhaân duyeân thöù saùu. Baèng trí tueä maø nhaän thöùc phaùp sanh dieät, choã thuù höôùng cuûa Hieàn thaùnh, taän cuøng bieân teá cuûa khoå. Ñoù laø nhaân duyeân thöù baûy. Quaùn töôùng sanh vaø töôùng dieät cuûa naêm thoï aám: Ñaây laø saéc, ñaây laø söï taäp khôûi cuûa saéc, ñaây laø söï dieät taän cuûa saéc. Ñaây laø thoï töôûng, haønh, thöùc. Ñaây laø söï taäp khôûi cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc, söï dieät taän cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc. Ñoù laø nhaân duyeân thöù taùm, khieán cho chöa sôû ñaéc phaïm haïnh maø sôû ñaéc trí, neáu ñaõ sôû ñaéc phaïm haïnh thì trí tueä taêng tröôûng. “Theá naøo laø taùm tu phaùp? Ñoù laø taùm con ñöôøng cuûa Hieàn thaùnh: chaùnh kieán, chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh. “Theá naøo laø taùm giaùc phaùp? Ñoù laø taùm phaùp ôû ñôøi: lôïi, suy, vinh,

1. Paøli: aødibrahmacariyikaøya paóóaøya appaæiladdhaøya paæilaøbhaøya…neáu chöa chöùng ñaéc trí tueä thuoäc caên baûn phaïm haïnh, thì seõ ñöa ñeán chöùng ñaéc. 2. Kieán baát löu ñoäng ; Paøli: diææhiyaø suppaæividdhaø, kieán giaûi thoâng ñaït.

nhuïc, khen, cheâ, khoå, laïc. “Theá naøo laø taùm dieät phaùp? Ñoù laø taùm taø: taø kieán, taø tö, taø ngöõ, taø nghieäp, taø maïng, taø phöông tieän, taø nieäm, taø ñònh. “Theá naøo laø taùm thoái phaùp? Ñoù laø taùm phaùp giaûi ñaõi. Taùm phaùp giaûi

ñaõi laø nhöõng gì? Tyø-kheo löôøi bieáng, khaát thöïc nhöng khoâng ñöôïc thöïc, beøn suy nghó: ‘Hoâm nay ta khaát thöïc döôùi xoùm nhöng khoâng ñöôïc thöïc, thaân theå meät moûi khoâng ñuû söùc toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nghæ ngôi.’ Tyø-kheo löôøi bieáng suy nghó nhö vaäy vaø naèm nghæ, khoâng chòu sieâng naêng ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù nhaát. “Tyø-kheo löôøi bieáng nhaän ñöôïc thöùc aên ñaày ñuû, laïi suy nghó: ‘Saùng nay ta vaøo xoùm khaát thöïc, nhaän ñöôïc thöùc aên vaø aên quaù no, thaân theå naëng neà khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nguû nghæ.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ, khoâng chòu sieâng naêng ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù hai. “Tyø-kheo löôøi bieáng, giaû söû coù laøm chuùt coâng vieäc, beøn suy nghó: ‘Ngaøy nay ta laøm vieäc, thaân theå meät moûi khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nguû nghæ.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ, khoâng chòu sieâng naêng ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù ba. “Tyø-kheo löôøi bieáng, giaû söû coù chuùt vieäc seõ phaûi laøm, beøn suy nghó: ‘Ngaøy mai ta seõ laøm vieäc, thaân theå seõ meät moûi, vaäy hoâm nay khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nghæ ngôi tröôùc.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù tö. “Tyø-kheo löôøi bieáng, giaû söû coù ñi laïi chuùt ít beøn suy nghó: ‘Saùng nay ta ñi laïi, thaân theå meät moûi, khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nguû nghæ.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù naêm. “Tyø-kheo löôøi bieáng, giaû söû seõ phaûi ñi laïi chuùt ít, beøn suy nghó: ‘Ngaøy mai ta seõ phaûi ñi laïi, thaân theå seõ meät moûi, vaäy hoâm nay khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nghæ ngôi tröôùc.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ, khoâng chòu sieâng naêng ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù saùu. “Tyø-kheo löôøi bieáng, giaû söû gaëp chuùt beänh hoaïn, beøn suy nghó:

269 KINH THẬP THƯỢNG – TRƯỜNG A HÀM I ‘Nay ta beänh naëng, meät nhoïc gaày yeáu, khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nguû nghæ.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ, khoâng chòu sieâng naêng ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù baûy. “Tyø-kheo löôøi bieáng, khi beänh ñaõ bôùt, beøn suy nghó: ‘Ta khoûi beänh chöa laâu, thaân theå gaày yeáu, khoâng theå toïa thieàn kinh haønh. Ta neân nguû nghæ.’ Tyø-kheo löôøi bieáng lieàn nguû nghæ, khoâng chòu sieâng naêng ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng. Ñoù laø söï giaûi ñaõi thöù taùm. “Theá naøo laø taùm taêng phaùp? Ñoù laø taùm söï khoâng bieáng nhaùc. Tyø- kheo vaøo xoùm khaát thöïc nhöng khoâng ñöôïc thöùc aên, beøn suy nghó: ‘Ta thaân theå nheï nhaøng, ít buoàn nguû, vaäy ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng

nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù nhaát. “Tyø-kheo khaát thöïc ñöôïc ñuû, beøn suy nghó: ‘Nay ta vaøo xoùm khaát thöïc ñöôïc no ñuû, khí löïc sung tuùc, ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù hai. “Tyø-kheo sieâng naêng giaû söû coù chuùt coâng vieäc phaûi laøm, beøn suy nghó: ‘Ta vöøa laøm coâng vieäc maø boû pheá söï haønh ñaïo. Nay ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù ba. “Tyø-kheo sieâng naêng giaû söû coù coâng vieäc seõ phaûi laøm, beøn suy nghó: ‘Ngaøy mai ta seõ laøm coâng vieäc maø boû pheá söï haønh ñaïo. Nay ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù tö. “Tyø-kheo sieâng naêng giaû söû coù chuùt ñi laïi, beøn suy nghó: ‘Ta saùng nay ñi laïi maø boû pheá söï haønh ñaïo. Nay ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù naêm. “Tyø-kheo sieâng naêng giaû söû seõ phaûi ñi laïi, beøn suy nghó: ‘Ngaøy

mai ta seõ phaûi ñi laïi maø boû pheá söï haønh ñaïo. Nay ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù saùu. “Tyø-kheo sieâng naêng giaû söû bò beänh hoaïn, beøn suy nghó: ‘Ta nay beänh naëng, coù theå maïng chung. Nay ta haõy toïa thieàn kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù baûy. “Tyø-kheo sieâng naêng khi beänh coù chuùt thuyeân giaûm beøn suy nghó: ‘Ta beänh môùi khoûi, bieát ñaâu noù taêng trôû laïi maø pheá boû söï haønh ñaïo. Nay ta haõy tinh taán toïa thieàn, kinh haønh, ñeå sôû ñaéc nhöõng ñieàu chöa sôû ñaéc, thu hoaïch nhöõng ñieàu chöa thu hoaïch, chöùng nhöõng ñieàu chöa chöùng.’ Roài Tyø-kheo aáy lieàn sieâng naêng. Ñoù laø söï tinh taán thöù taùm. “Theá naøo laø taùm nan giaûi phaùp? Ñoù laø taùm söï khoâng thuaän lôïi, caûn trôû söï tu taäp phaïm haïnh3. Nhöõng gì laø taùm? “1. Nhö Lai, Chí Chaân xuaát hieän ôû ñôøi, noùi phaùp vi dieäu, tòch dieät, voâ vi, höôùng veà ñaïo giaùc ngoä, maø coù ngöôøi sanh vaøo ñòa nguïc. Ñoù laø tröôøng hôïp khoâng thuaän lôïi, khoâng theå tu taäp phaïm haïnh. “25. Nhö Lai, Chí Chaân xuaát hieän ôû ñôøi, noùi phaùp vi dieäu, tòch dieät, voâ vi, höôùng veà ñaïo giaùc ngoä, maø coù ngöôøi sanh vaøo suùc sanh ngaï quyû, coõi trôøi tröôøng thoï, bieân ñòa voâ thöùc, choã khoâng coù Phaät phaùp. Ñoù laø tröôøng hôïp khoâng thuaän lôïi, khoâng theå tu taäp phaïm haïnh. “6. Nhö Lai, Chí Chaân xuaát hieän ôû ñôøi, noùi phaùp vi dieäu, tòch dieät, voâ vi, höôùng veà ñaïo giaùc ngoä, hoaëc coù ngöôøi sanh ôû trung öông,

nhöng coù taø kieán, mang taâm ñieân ñaûo, thaønh töïu aùc haønh chaéc chaén vaøo ñòa nguïc. Ñoù laø tröôøng hôïp khoâng thuaän lôïi, khoâng theå tu taäp phaïm haïnh. “7. Nhö Lai, Chí Chaân xuaát hieän ôû ñôøi, noùi phaùp vi dieäu, tòch dieät, voâ vi, höôùng veà ñaïo giaùc ngoä, hoaëc coù chuùng sanh sanh ôû trung öông nhöng muø, ñieác, caâm, ngoïng, khoâng theå nghe phaùp, tu haønh phaïm haïnh. Ñoù laø tröôøng hôïp khoâng thuaän lôïi, khoâng theå tu taäp phaïm haïnh.

3. Baùt baát nhaøn phöông tu phaïm haïnh ; Paøli: aæææha akkhanaø asamayaø brahmacariya-vaøsaøya: taùm tröôøng hôïp traùi thôøi traùi tieát ñoái vôùi ñôøi soáng phaïm haïnh.

271 KINH THẬP THƯỢNG – TRƯỜNG A HÀM I “8. Nhö Lai, Chí Chaân xuaát hieän ôû ñôøi, noùi phaùp vi dieäu, tòch dieät, voâ vi, höôùng veà ñaïo giaùc ngoä, hoaëc coù chuùng sanh sanh ôû trung öông, caùc caên ñaày ñuû ñeå laõnh thoï Thaùnh giaùo nhöng khoâng gaëp Phaät, khoâng ñöôïc tu haønh phaïm haïnh. “Ñoù laø taùm phaùp khoâng thuaän lôïi. “Theá naøo laø taùm sanh phaùp? Ñoù laø taùm söï tænh giaùc cuûa baäc ñaïi nhaân : 4

“1. Ñaïo phaûi laø ít duïc; nhieàu duïc khoâng phaûi laø ñaïo. “2. Ñaïo phaûi laø tri tuùc; khoâng bieát nhaøm ñuû khoâng phaûi laø ñaïo. “3. Ñaïo caàn phaûi nhaøn tónh; öa ñaùm ñoâng khoâng phaûi laø ñaïo. “4. Ñaïo caàn phaûi töï giöõ; cöôøi giôõn khoâng phaûi laø ñaïo. “5. Ñaïo caàn phaûi tinh taán; bieáng nhaùc khoâng phaûi laø ñaïo. “6. Ñaïo caàn phaûi chuyeân nieäm; hay queân laõng khoâng phaûi laø ñaïo. “7. Ñaïo caàn phaûi ñònh yù; loaïn yù khoâng phaûi laø ñaïo. “8. Ñaïo caàn phaûi coù trí tueä; ngu si khoâng phaûi laø ñaïo. “Theá naøo laø taùm tri phaùp? Ñoù laø taùm tröø nhaäp5: “1. Beân trong coù saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc ít, hoaëc ñeïp hoaëc xaáu, thöôøng quaùn thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù nhaát. “2. Beân trong coù saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc voâ löôïng, hoaëc ñeïp hoaëc xaáu, thöôøng quaùn thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù hai. “3. Beân trong khoâng coù saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc ít, hoaëc xaáu hoaëc ñeïp, thöôøng quaùn thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù ba. “4. Beân trong khoâng coù saéùc töôûng, quaùn ngoaïi saéc voâ löôïng, hoaëc ñeïp hoaëc xaáu, thöôøng quaùn thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù tö. “5. Beân trong khoâng saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc xanh, maøu xanh, aùnh saùng xanh, caùi nhìn xanh6. Ví nhö maøu xanh cuûa sen xanh. Cuõng nhö vaûi ba-la-naïi maøu xanh, thuaàn nhaát. Maøu xanh, aùnh saùng xanh, caùi nhìn xanh cuõng ñöôïc töôûng nhö vaäy, thöôøng quaùn thöôøng nieäm. Ñoù laø

4. Baùt Ñaïi nhaân giaùc ; Paøli: aæææha mahaøpurisavitakkaø, taùm suy nieäm cuûa baäc Ñaïi nhaân. 5. Baùt tröø nhaäp , töùc baùt boäi xaû hay baùt thaéng xöù . Tham chieáu No.1536 (Ñaïi XXVI, tr.445b); Paøli: attha abhibhaøyatanaøni. 6. Thanh saéc, thanh quang, thanh kieán ; No.1536: thanh hieån, thanh hieän, thanh quang ; Paøli: nìlavannaøni nìladassanaøni nìlabhaøsaøni.

tröø nhaäp thöù naêm. “6. Beân trong khoâng saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc vaøng; maøu vaøng, aùnh saùng vaøng, caùi nhìn vaøng. Ví nhö maøu vaøng cuûa hoa vaøng; vaûi ba- la-naïi vaøng. Maøu vaøng, aùnh saùng vaøng, caùi nhìn vaøng cuõng ñöôïc töôûng nhö vaäy, thöôøng quaùn, thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù saùu. “7. Beân trong khoâng saéc töôûng quaùn ngoaïi saéc ñoû. Maøu ñoû, aùnh saùng ñoû, caùi nhìn ñoû. Ví nhö ba maøu ñoû, vaûi ba-la-naïi ñoû, thuaàn nhaát maøu ñoû, aùnh saùng ñoû, caùi nhìn ñoû, cuõng ñöôïc töôûng nhö vaäy thöôøng quaùn, thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù baûy. “8. Beân trong khoâng saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc traéng. Maøu traéng, aùnh saùng traéng, caùi nhìn traéng. Cuõng nhö maøu traéng cuûa hoa traéng, vaûi ba-la-naïi traéng, thuaàn nhaát. Cuõng töôûng nhö vaäy, maøu traéng, aùnh saùng traéng, caùi nhìn traéng, thöôøng quaùn, thöôøng nieäm. Ñoù laø tröø nhaäp thöù taùm. “Theá naøo laø taùm chöùng phaùp? Ñoù laø taùm giaûi thoaùt: Beân trong coù saéc töôûng, quaùn saéc: giaûi thoaùt thöù nhaát. Beân trong coù saéc töôûng, quaùn ngoaïi saéc: giaûi thoaùt thöù hai. Tònh giaûi thoaùt: giaûi thoaùt thöù ba. Vöôït saéc töôûng, dieät saân nhueá töôûng, an truù khoâng xöù: giaûi thoaùt thöù tö7. Vöôït qua khoâng xöù, an truù thöùc xöù: giaûi thoaùt thöù naêm. Vöôït qua thöùc xöù, an truù baát duïng xöù: giaûi thoaùt thöù saùu. Vöôït qua baát duïng xöù, an truù höõu töôûng voâ töôûng xöù: giaûi thoaùt thöù baûy. Vöôït höõu töôûng voâ töôûng xöù, an truù töôûng tri dieät: giaûi thoaùt thöù taùm. “Caùc Tyø-kheo, ñoù laø taùm möôi phaùp nhö thaät khoâng hö doái. Nhö Lai ñaõ bieát, roài thuyeát phaùp moät caùch xaùc thöïc. “Laïi nöõa, coù chín thaønh phaùp, chín tu phaùp, chín giaùc phaùp, chín dieät phaùp, chín thoái phaùp, chín taêng phaùp, chín nan giaûi phaùp, chín sanh phaùp, chín tri phaùp, chín chöùng phaùp. “Theá naøo laø chín thaønh phaùp? Ñoù laø chín tònh dieät chi8: giôùi9 tònh dieät chi, taâm tònh dieät chi, kieán tònh dieät chi, ñoä nghi tònh dieät chi, phaân bieät tònh dieät chi, ñaïo tònh dieät chi, tröø tònh dieät chi, voâ duïc tònh dieät chi, giaûi thoaùt tònh dieät chi10.

7.

Xem kinh Chuùng Taäp, muïc taùm phaùp.

8.

Tònh dieät chi ; Paøli: parisuddhipadhaøniyaíga, thaønh phaàn caàn noã löïc ñeå thanh

tònh: bieán tònh tinh caàn chi. Chín phaùp naøy, trong D.34 thuoäc veà caùc phaùp caàn tu taäp.

9.

Giôùi ; Paøli: sìla, giôùi.

10.

Lieät keâ cuûa D.34: sìla (giôùi), citta (taâm), diæææhi (kieán), kaíkhaøvitaraòa (ñoaïn nghi),

273 KINH THẬP THƯỢNG – TRƯỜNG A HÀM I “Theá naøo laø chín tu phaùp? Ñoù laø chín goác reã cuûa hyû: hyû, aùi, duyeät, laïc, ñònh, nhö thaät tri, tröø xaû, voâ duïc,

giaûi thoaùt11. “Theá naøo chín giaùc phaùp? Ñoù laø chín nôi cö truù cuûa chuùng sanh: “1. Hoaëc coù chuùng sanh coù nhieàu thaân khaùc nhau, vôùi nhieàu töôûng khaùc nhau, töùc laø chö Thieân vaø loaøi ngöôøi. Ñoù laø nôi cö truù thöù nhaát cuûa chuùng sanh. “2. Laïi coù chuùng sanh coù nhieàu thaân khaùc nhau, nhöng vôùi moät töôûng gioáng nhau, töùc laø trôøi Phaïm quang aâm luùc môùi sanh. Ñoù laø nôi cö truù thöù hai cuûa chuùng sanh. “3. Laïi coù chuùng sanh vôùi moät thaân gioáng nhau, nhöng vôùi nhieàu töôûng khaùc nhau, töùc laø trôøi Quang aâm. Ñoù laø nôi cö truù thöù ba cuûa chuùng sanh. “4. Laïi coù chuùng sanh vôùi moät thaân moät töôûng gioáng nhau, töùc laø trôøi Bieán tònh. Ñoù laø nôi cö truù thöù tö cuûa chuùng sanh. “5. Laïi coù chuùng sanh khoâng coù töôûng vaø khoâng coù giaùc tri, töùc laø trôøi Voâ töôûng12. Ñoù laø nôi cö truù thöù naêm cuûa chuùng sanh. “6. Laïi coù chuùng sanh an truù hö khoâng xöù. Ñoù laø nôi cö truù thöù saùu cuûa chuùng sanh. “7. Laïi coù chuùng sanh an truù thöùc xöù. Ñoù laø an truù thöù baûy cuûa chuùng sanh. “8. Laïi coù chuùng sanh an truù voâ sôû höõu xöù. Ñoù laø nôi cö truù thöù taùm cuûa chuùng sanh. “9. Laïi coù chuùng sanh an truù phi töôûng phi phi töôûng xöù. Ñoù laø nôi cö truù thöù chín cuûa chuùng sanh. “Theá naøo laø chín dieät phaùp? Ñoù laø chín goác reã cuûa aùi: nhaân aùi coù tìm caàu; nhaân tìm caàu coù lôïi; nhaân lôïi coù duïng; nhaân duïng coù duïc; nhaân duïc coù dính tröôùc; nhaân dính tröôùc coù taät ñoá; nhaân taät ñoá coù baûo thuû; nhaân baûo thuû coù hoä. “Theá naøo laø chín thoái phaùp? Ñoù laø chín naõo phaùp: coù ngöôøi ñaõ naõo haïi ta; noù ñang naõo haïi ta; noù seõ naõo haïi ta; noù ñaõ xaâm haïi caùi ta thöông

maggaømaggaóaønadassana (ñaïo phi ñaïo tri kieán), paæipadaøóaønadassana (ñaïo tích tri kieán), óaøòadassana (tri kieán), paóóaø (tueä), vimutti (giaûi thoaùt). 11. Khoâng thaáy töông ñöông trong D.34. 12. Voâ töôûng voâ sôû giaùc tri ; No.1536: voâ töôûng voâ bieät töôûng ; Paøli: asaóóino appaæìsamvedino.

yeâu; noù ñang xaâm haïi caùi ta thöông yeâu; noù seõ xaâm haïi caùi ta thöông yeâu; noù ñaõ yeâu kính caùi ta gheùt; noù ñang yeâu kính caùi ta gheùt; noù seõ yeâu kính caùi ta gheùt. “Theá naøo laø chín taêng phaùp? Ñoù laø chín voâ naõo: Ngöôøi kia ñaõ xaâm haïi ta; nghó vaäy chaúng coù ích gì: ñaõ khoâng sanh naõo, ñang khoâng sanh naõo, seõ khoâng sanh naõo. Noù xaâm naõo caùi ta yeâu thöông; nghó nhö vaäy chaúng coù ích gì: ñaõ khoâng sanh naõo, ñang khoâng sanh naõo, seõ khoâng sanh naõo. Noù yeâu thöông caùi ta gheùt; nghó nhö vaäy chaúng coù ích gì: ñaõ khoâng sanh naõo, ñang khoâng sanh naõo, seõ khoâng sanh naõo. “Theá naøo laø chín nan giaûi phaùp? Ñoù laø chín phaïm haïnh: Neáu Tyø- kheo coù tín nhöng khoâng trì giôùi, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín vaø coù giôùi thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, nhöng khoâng coù ña vaên, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, nhöng khoâng theå thuyeát phaùp, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, nhöng khoâng theå nuoâi chuùng, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå

thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, nhöng giöõa ñaïi chuùng khoâng theå quaûng dieãn phaùp ngoân, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân giöõa ñaïi chuùng thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, giöõa ñaïi chuùng coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân, nhöng khoâng chöùng ñaéc Töù thieàn, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân giöõa ñaïi chuùng, laïi ñaéc Töù thieàn, thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, giöõa ñaïi chuùng coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân, laïi chöùng ñaéc Töù thieàn, nhöng ñoái vôùi taùm giaûi thoaùt khoâng theå thuaän nghòch du haønh, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân giöõa ñaïi chuùng, laïi ñaéc Töù thieàn, ñoái vôùi taùm giaûi thoaùt coù theå thuaän nghòch du haønh, thì phaïm haïnh ñaày ñuû. Neáu Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, giöõa ñaïi chuùng coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân,

275 KINH THẬP THƯỢNG – TRƯỜNG A HÀM I laïi chöùng ñaéc Töù thieàn, ñoái vôùi taùm giaûi thoaùt coù theå thuaän nghòch du haønh, nhöng khoâng theå dieät taän caùc laäu, thaønh voâ laäu taâm giaûi thoaùt, trí tueä giaûi thoaùt, ngay trong hieän taïi maø töï thaân taùc chöùng, sanh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa, thì phaïm haïnh khoâng ñaày ñuû. Tyø-kheo coù tín, coù giôùi, coù ña vaên, coù theå thuyeát phaùp, coù theå nuoâi chuùng, coù theå quaûng dieãn phaùp ngoân giöõa ñaïi chuùng, laïi ñaéc Töù thieàn, ñoái vôùi taùm giaûi thoaùt coù theå thuaän nghòch du haønh, coù theå dieät taän caùc laäu, thaønh voâ laäu taâm giaûi thoaùt, trí tueä giaûi thoaùt, ngay trong hieän taïi maø töï thaân taùc chöùng, sanh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa, thì phaïm haïnh ñaày ñuû. “Theá naøo laø chín sanh phaùp? Ñoù laø chín töôûng: töôûng veà söï baát tònh; töôûng veà söï baát tònh cuûa thöùc aên; töôûng veà heát thaûy theá gian khoâng ñaùng öa thích; töôûng veà söï cheát; töôûng veà voâ thöôøng; töôûng voâ thöôøng laø khoå; töôûng khoå laø voâ ngaõ; töôûng veà söï dieät taän; töôûng veà voâ duïc. “Theá naøo laø chín tri phaùp? Ñoù laø chín dò phaùp: sanh quaû dò nhaân quaû dò; sanh xuùc dò nhaân xuùc dò; sanh thoï dò nhaân thoï dò; sanh töôûng dò nhaân töôûng dò; sanh taäp dò nhaân taäp dò; sanh duïc dò nhaân duïc dò; sanh lôïi dò nhaân lôïi dò; sanh caàu dò nhaân caàu dò; sanh phieàn naõo dò nhaân phieàn naõo dò. “Theá naøo laø chín chöùng phaùp? Ñoù laø chín taän13: Neáu nhaäp Sô thieàn, thì gai nhoïn laø aâm thanh bò dieät tröø. Nhaäp ñeä Nhò thieàn, thì gai nhoïn laø giaùc vaø quaùn bò dieät tröø. Nhaäp ñeä Tam thieàn, thì gai nhoïn laø hyû bò dieät tröø. Nhaäp ñeä Töù thieàn, thì gai nhoïn laø hôi thôû ra vaøo bò dieät tröø. Nhaäp khoâng xöù thì gai nhoïn laø

saéc töôûng bò dieät töø. Nhaäp thöùc xöù thì gai nhoïn laø khoâng töôûng bò dieät töø. Nhaäp baát duïng xöù thì gai nhoïn laø thöùc töôûng bò dieät töø. Nhaäp höõu töôûng voâ töôûng xöù thì gai nhoïn laø baát duïng töôûng bò dieät töø. Nhaäp dieät taän ñònh thì gai nhoïn laø töôûng vaø thoï bò dieät töø. “Caùc Tyø-kheo, ñoù laø chín möôi phaùp nhö thaät khoâng hö doái. Nhö Lai ñaõ bieát, roài thuyeát phaùp moät caùch xaùc thöïc. “Laïi nöõa, coù möôøi thaønh phaùp, möôøi tu phaùp, möôøi giaùc phaùp, möôøi dieät phaùp, möôøi thoái phaùp, möôøi taêng phaùp, möôøi nan giaûi phaùp, möôøi sanh phaùp, möôøi tri phaùp, möôøi chöùng phaùp.

13. Cöû u taän ; Paøli: nava anupubbanirodhaø, chín söï dieät töø theo thöù töï.

“Theá naøo laø möôøi thaønh phaùp? Ñoù laø möôøi cöùu phaùp14. “1. Tyø-kheo ñaày ñuû hai traêm naêm möôi giôùi, ñaày ñuû oai nghi, thaáy loãi nhoû nhaët sanh taâm lo sôï lôùn, chaân chaùnh hoïc giôùi15, taâm khoâng nghieâng leäch. “2. Coù ñöôïc thieän tri thöùc. “3. Ngoân ngöõ trung chaùnh, nhaãn nhòn ñöôïc nhieàu ñieàu16. “4. Öa caàu thieän phaùp, phaân boá khoâng tieác laãn. “5. Caùc ñoàng phaïm haïnh coù vieäc phaûi laøm lieàn ñeán giuùp ñôõ khoâng laáy laøm meät nhoïc, laøm ñöôïc nhöõng vieäc khoù laøm vaø cuõng daïy ngöôøi khaùc laøm. “6. Nghe nhieàu; nghe xong thì ghi nhôù khoâng heà queân. “7. Tinh taán, dieät töø baát thieän phaùp, taêng tröôûng thieän phaùp. “8. Thöôøng töï chuyeân nieäm, khoâng coù töôûng khaùc, nhôù nhöõng haønh vi thieän töø tröôùc nhö thaáy tröôùc maét. “9. Trí tueä thaønh töïu, quaùn söï sanh dieät cuûa caùc phaùp, baèng phaùp luaät Hieàn thaùnh maø ñoaïn töø goác khoå. “10. Vui vôùi söï nhaøn cö, chuyeân nieäm tö duy, ôû trung gian thieàn, khoâng coù ñuøa giôõn. “Theá naøo laø möôøi tu phaùp? Ñoù laø möôøi chaùnh haønh: chaùnh kieán, chaùnh tö duy, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, chaùnh giaûi thoaùt, chaùnh tri. “Theá naøo laø möôøi giaùc phaùp? Ñoù laø möôøi saéc nhaäp17: nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân nhaäp; saéc, thanh, höông, vò, xuùc nhaäp. “Theá naøo laø möôøi dieät phaùp? Ñoù laø möôøi taø haïnh: taø kieán, taø tö duy, taø ngöõ, taø nghieäp, taø maïng, taø phöông tieän, taø nieäm, taø ñònh, taø giaûi thoaùt, taø trí. “Theá naøo laø möôøi thoái phaùp. Ñoù laø möôøi baát thieän haønh tích18:

14.
Cöù u phaùp; Paøli: naøthakaraòa: taùc nhaân che chôû.
15.
Nguyeân vaên: bình ñaúng hoïc giôùi ; Paøli: samaødaøya sikkhati sikkhapadesu, sau khi thoï laõnh, tu hoïc trong caùc hoïc xöù.
16.
Ña sôû haøm thoï ; Tröôøng II, tr.646: nhaãn naïi vaø nhaän söï chæ trích moät caùch cung kính.
17.
Saéc nhaäp, hay saéc xöù .
18.
Thaäp baát thieä n haønh tích , hay Thaäp baát thieän nghieäp ñaïo

; Paøli: dasa akusalakammapathaø.
277 KINH THẬP THƯỢNG – TRƯỜNG A HÀM I thaân coù saùt, ñaïo, daâm; khaåu coù hai löôõi, aùc khaåu, noùi doái, noùi theâu deät; yù coù tham lam, taät ñoá, taø kieán. “Theá naøo laø möôøi taêng phaùp? Ñoù laø möôøi thieän haønh: thaân khoâng saùt, ñaïo, daâm; khaåu khoâng hai löôõi, aùc khaåu, noùi doái, noùi theâu deät; yù khoâng tham lam, taät ñoá, taø kieán. “Theá naøo laø möôøi nan giaûi phaùp? Ñoù laø möôøi Hieàn thaùnh cö19: “1. Tyø-kheo tröø dieät naêm chi20. “2. Thaønh töïu saùu chi21. “3. Xaû moät chi22. “4. Y treân boán23. “5. Dieät dò ñeá24. “6. Thaéng dieäu caàu25. “7. Khoâng tröôïc töôûng26. “8. Thaân haønh ñaõ laäp27. “9. Taâm giaûi thoaùt. “10. Tueä giaûi thoaùt. “Theá naøo laø möôøi sanh phaùp? Ñoù laø möôøi tröôøng hôïp khen ngôïi: Neáu Tyø-kheo töï mình ñaõ coù ñöôïc tín taâm roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi coù ñöôïc tín taâm. Töï mình ñaõ trì giôùi roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi trì giôùi. Töï mình

19. Möôøi thaùnh cö; Paøli: dasa ariyavaøsaø. 20. Töùc dieät naêm trieàn caùi. 21. Töùc thaønh töïu söï cheá ngöï saùu caên moân. 22. Paøli: ekaørakho (...) sataørakkhena cetasaø samannaøgato, moät hoä trì, thaønh töïu söï hoä trì, töùc chuyeân nieäm khoâng xao laõng. Eka (moät) + aørakkha (thuû hoä), baûn Haùn: eka + arakkha: khoâng thuû hoä = xaû. 23. Töù y , xem Taäp dò moân tuùc, No.1536: tö traïch moät phaùp caàn vieãn ly, moät phaùp caàn thoï duïng, moät phaùp caàn tröø khöû, moät phaùp caàn nhaãn thoï; Paøli: caturaøpasseno: saíkhaøyakam paæisevati, adhivaøseti, parivajjeti, vinodeti, sau khi tö duy, thoï duïng moät phaùp, nhaãn thoï (moät phaùp), vieãn ly (moät phaùp), tröø khöû (moät phaùp). Xem Tröôøng II, tr.649. 24. Dieät dò ñeá ; Paøli: paòunnapaccekasacco, loaïi tröø thieân kieán, töùc giaùo ñieàu coá chaáp cuûa ngoaïi ñaïo. 25. Thaéng dieäu caàu ; Paøli: samavaøyasaææhesana: ñoaïn taän caùc duïc caàu. 26. Voâ tröôïc töôûng; Paøli: anaøvilasankappo, tö duy khoâng oâ tröôïc. 27. Thaân haønh dó laäp ; Paøli; passaddhakaøyasaíkhaøro, thaân haønh khinh an.

thieåu duïc roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi thieåu duïc. Töï mình tri tuùc roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi tri tuùc. Töï mình öa nhaøn tónh roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi öa nhaøn tónh. Töï mình ña vaên roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi ña vaên. Töï mình tinh taán roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi tinh taán. Töï mình chuyeân nieäm roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi chuyeân nieäm. Töï mình ñaéc thieàn ñònh roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi ñaéc thieàn ñònh. Töï mình ñaéc trí tueä roài laïi noùi cho ngöôøi khaùc vaø cuõng khen ngôïi nhöõng ngöôøi ñaéc trí tueä. “Theá naøo laø möôøi tri phaùp? Ñoù laø möôøi dieät phaùp28: Ngöôøi chaùnh kieán coù theå dieät tröø taø kieán, dieät tröø saïch nhöõng gì laø voâ soá aùc duyeân taø kieán maø khôûi leân vaø thaønh töïu nhöõng gì laø voâ soá thieän nhaân nôi chaùnh kieán maø sanh khôûi. Ngöôøi coù chaùnh tö duy, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, chaùnh giaûi thoaùt, chaùnh trí coù theå

dieät tröø taø trí vaø voâ soá aùc nhaân taø trí sanh khôûi cuõng hoaøn toaøn bò dieät taän; voâ soá thieän phaùp, nhaân nôi chaùnh trí sanh khôûi, thaûy ñeàu ñöôïc thaønh töïu. “Theá naøo laø möôøi voâ hoïc phaùp? Voâ hoïc chaùnh kieán, chaùnh tö duy, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, chaùnh giaûi thoaùt, chaùnh trí. “Caùc Tyø-kheo, ñoù laø traêm phaùp nhö thaät khoâng hö doái. Nhö Lai ñaõ bieát, roài thuyeát phaùp moät caùch xaùc thöïc.” Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát ñöôïc Phaät aán khaû. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng ñieàu Xaù-lôïi-phaát thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

28. Thaäp dieät phaùp ; dasa nijjaravatthuøn i, möôøi cô sôû dieät tröø.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.